

KENT ORMANCILIĞI

(KENT ORMANLARININ PLANLANMASI
ve YÖNETİMİ)

PROF. DR. İBRAHİM TURNA
KTÜ ORMAN FAKÜLTESİ
2017 TRABZON

5. KYA PLANLANMASI ve DİZAYNI

Planlamada; «En kötü planın plansızlıktan daha iyidir» sözü unutulmamalıdır. Dolayısıyla hazırlanacak planlarında amaç yada amaçlarının net olarak ortaya konması gerekir.

Toplumun ekonomik, kültürel, sosyal, fiziksel, ekolojik, politik vb. yönlerindeki gelişim ve değişim KYA planlanması ve yönetimine etki etmektedir. Zira kentsel yeşil alanların miktar ve özellik bakımından yetersizliği veya sürekli kentleşme tehdidi altında olması, bir yandan imar planlarının eksiklikleri, bir yandan rantiyeye bağlı olması yeşil alanları olumsuz etkilemektedir.

Kent ağaçları, yeşil kuşaklar, koruluklar, mezarlıklar, park ve bahçeler ile kamu ve özel kuruluşlara ait YA kimin mülkiyetinde veya sorumluluğunda olursa olsun kent düzeyinde bütüncül olarak değerlendirilmeli, tasarlanmalı, planlara yansıtılmalı ve tek elden yönetilmesi sağlanmalıdır. Amaç kent toplumunun yaşam kalitesini yükseltmek olup bu amacı gerçekleştirmek içinde yönetim planları ve politikaların değişmeden uygulamaya konulması gerekmektedir. Bu çalışmaların kent ormancılığı ve milli ormancılık politikaları ile de uyumlu olması gerekir.

1. Amaç

Planlamanın ana amacı; alanların estetik, psikolojik ve ekolojik işlevleri ön planda tutularak kentsel ortamların yaşam kalitesinin yükseltilmesidir.

Bir başka amaç ise, tamamen çökme yada bozulma aşamasına gelmeden önce bu yeşil alanların gerekli bakım, onarım ve yenilemesini ormancılık bilim ve teknikleri çerçevesinde gerçekleştirerek, bunların biyolojik sürekliliklerini güvence altına almaktır.

Rekreasyonel amaca ulaşmada yer seçimi, ulaşılabilirlik, doğal ve yapay bitki ve hayvan türleri, doğal ve kültürel değerler ile tarihi değerlerin bu amaca hizmet ettiği düşünülmelidir. Rekreasyonel amaca uygun olarak yeşil alanları, tek veya toplu konut bahçeleri, mahalle, semt ve kentlerdeki açık yeşil alanlar olarak sınıflandırmak ve bunların büyüklüklerini ve fonksiyonlarını ortaya koymak gerekir.

Kent yapısına uygunluk amacı; mevcut yada yapay olarak tesis edilecek YA kentsel yapıya uygunluk göstermeleri önemlidir. KYA kentin doğal, kültürel ve sosyal yapısıyla uyum içerisinde görsel değerleriyle çeşitli etkinliklere imkan sağlayacak özelliklerde olması gerekir.

Ekolojik amaç; KYA içerisindeki korular, park vb alanların büyüklükleri, şekli, konumu, ekolojik amaç için önemlidir. Özellikle şekil, tür seçimi ve kullanım şekli bakımından ekolojik koridorlar oluşturarak kent ormanının fonksiyonel olması hedeflenmelidir.

2. Ulaşılabilirlik; KYA kent topluluğu için ulaşılabilirlik önemli kriterlerden biri olup en kısa mesafede ulaşılabilir olmaları içerisinde olmaları idealdir. Yani erişilebilirlik için kent ormanları yerleşim yerlerine yakın ve ulaşılabilir yolların yeterli ve ulaşılabilir olmasını gerektirir. **KO en az 15 -30 dak. arasında olmasının idealdir. Yoğun kullanıcıların gününbirlik ve hafta sonları yararlanabilmesi için en kısa mesafede olması amaçlanmalıdır.**

3.Uygulanabilirlik; *planın yapılabilirliği yanında uygulanabilir olması önemlidir. Her kentin kendine özgü ekolojik, ekonomik ve sosyal koşullarına göre ölçütlerin ve göstergelerin belirlenmesi ve uygulamaya aktarılması gerekir.*

Bu aşamada mevcut imkanların analiz edilmesi, görsel değerlerin, vejetasyonun, iklim ve toprak özelliklerinin uygulama açısından önemi unutulmamalıdır.

4. Rağbette (Popüler) Olma

KYA, o kent halkı için rağbette (popüler) olan tür ve türleri sergiler. Bu türler o kent dokusu ile uyumlu olup kentin öne çıkmasında ve tanınmasında önemlidir.

Kirazların (Japonya), karaağaçların (Kanada), akçaağaçlar, meşelerin kullanımı bu nedenledir. Bir zamanlar lalelerin ve erguvanların İstanbul için ayrı bir önemi olduğu gibi... Çok kere türlere gösterilen rağbet, bitkilerin yaprak parlaklığına, çiçeklenmelerine (koku, renk, vb.) dayanır.

Sosyo-ekonomik Faktörler: Şehrin sosyal yaşam koşulları KYA değişikliklere neden olmaktadır. Gelir seviyesi semt, mahalle yada çevrelerde iyi tasarlanmış, planlanmış, iyi seçilmiş uygun türlerden oluşan, daha hoş, daha güzel görünümlü bir yeşil örtü söz konusu iken gelir seviyesi daha düşük olan fakir bölgelerde ise artık, harap olmuş bitki-orman kalıntıları, iyi vasıflı olmayan yeşil bitkiler veya mezbelelikler ile boşluklarda kendiliğinden yetişmiş bitki türlerine (aylantus, y. akasya, böğürtlen, vb.) rastlanır.

Birinci durumdaki alanlar insan yaşamını kolaylaştırıp, cazibe merkezi özelliği taşıyan alanlar oluştururken, ikinci grup alanlar daha çok can sıkıcı ve rahatsız edici yaşam ortamlarını oluştururlar.

Değişim: İnsanın orta ve alt gelir düzeyinden, zamanla refah seviyesini yükseltmeye, önce daire daha sonra ise müstakil ev veya bahçeli ev (villa-köşk, vb.) sahibi olma isteği beraberinde yeşil alanlara özlemde giderilmeye çalışılmaktadır. Evlerin bulunduğu mekanlar ile çevrelerini yeşillendirmeye (çim, ağaç, ağaççık, çalı, vb.) önem vermekte ve bakımını düzenli olarak yapmaktadır. Zira yoksul ve kiracı olarak yaşam alanları ile ilgilenemedikleri çevrelerine, ekonomik bakımdan daha iyi seviyelere gelince ilgi de artmaktadır. Hatta bazı bölgelerde yeşil çevreyi teşvik amaçlı zorlamalar da gündeme gelmektedir.

Değişimin bir başka etkisi de eğitim seviyesinin artması ve görsel özelliklerin daha yoğun olarak kullanılmasıdır.

Özlem: iki şekilde kendini gösterir. Kendi yaşadıkları çevrenin tahrip olması, eski mekan ve beraberindeki yeşil alanlara duyulan özlem, diğeri ise sakinlerin evvelce yaşamış oldukları yerlerden yada ülkelerinden yeni yerleşim yerlerine gelirken arkada bıraktıkları özlemdir. Ülkemize yerleşen bir Japon ailesinin ev bahçesini Japon bahçe sanatına göre düzenlemesi verilebilir.

Diğer Faktörler: KYA oluşumunda bitkilerin maruz kalacağı böcek, mantar, vb. hastalıklar ile insanlar üzerinde olumsuz etki yapan bazı türlerde YA tutulmamaktadır. Örneğin hastalık yapan (alerjik) kavak, söğüt, çınar, vb. verilebilir. KYA oluşumuna etki eden bir başka faktör ise hayallerdir. İnsanların hayalleri de tür seçimi ve tesisi de etkili olabilmektedir.

Kentsel yeşil alanlar matrisi (Randrup, vd., 2005)

	<i>Kent Ormanı</i>		
	<i>Tek tek ağaçlar</i>		<i>Kent koruları ve ormanlar</i>
	<i>Cadde-yol-bulvar ağaçları</i>	<i>Park, mezarlık vb. özel alanlar</i>	
<i>Form, fonksiyon, dizayn, politika ve planlama</i>			
<i>Teknik yaklaşım, bitki materyali seçimi, tesis ve bakım</i>		KENT ORMANI	
<i>Planlama ve yönetim</i>			

Kentsel yeşil alan modeli (Randrup vd., 2005)

Aktörler

<i>Politikalar</i>	<i>Kamu hizmeti</i>	<i>Özek sektör</i>	<i>Yerel halk ve kullanıcılar</i>
--------------------	---------------------	--------------------	-----------------------------------

Tasarım

Planlama

**KENT ORMANI
KAYNAKLARI**

Yönetim

<i>Ekonomi</i>	<i>Kültür/tarih</i>	<i>Çevre</i>	<i>Sosyal</i>
----------------	---------------------	--------------	---------------

Bakış açısı

•Yerel yönetimlerin söz konusu yeşil alanları kontrol altında tutması alanların büyüklüğüne bağlı olmakla birlikte genelde zor hatta mümkün olmayacağı için belirli büyüklükte olanların yönetim ve denetimi ile işletilmesi için özel planların (eğer meşcere yada orman tanımı kapsamında ise orman amenajman planları) hazırlanması gerekir.

KYA büyüklükleri (özellikle ağaçlıklı alanlar) 3 hektarı geçmesi durumunda "özel amenajman planı" gereği işletilmeleri gerekir. İster 3 hektardan büyük isterse küçük olsun yeşil alanların planlanmasında;

1- Yeşil alanların bir bütün halinde biyolojik sürekliliklerini garanti altına almak,

2- Kentsel yeşil alanların kentin yapısal bir parçasını oluşturduğu unutulmamalı,

3- Yeni tesis edilecek yeşil alanlar kentin gelişim planlarına uygun olmalı ve alan kullanım kararları dikkate alınmalı,

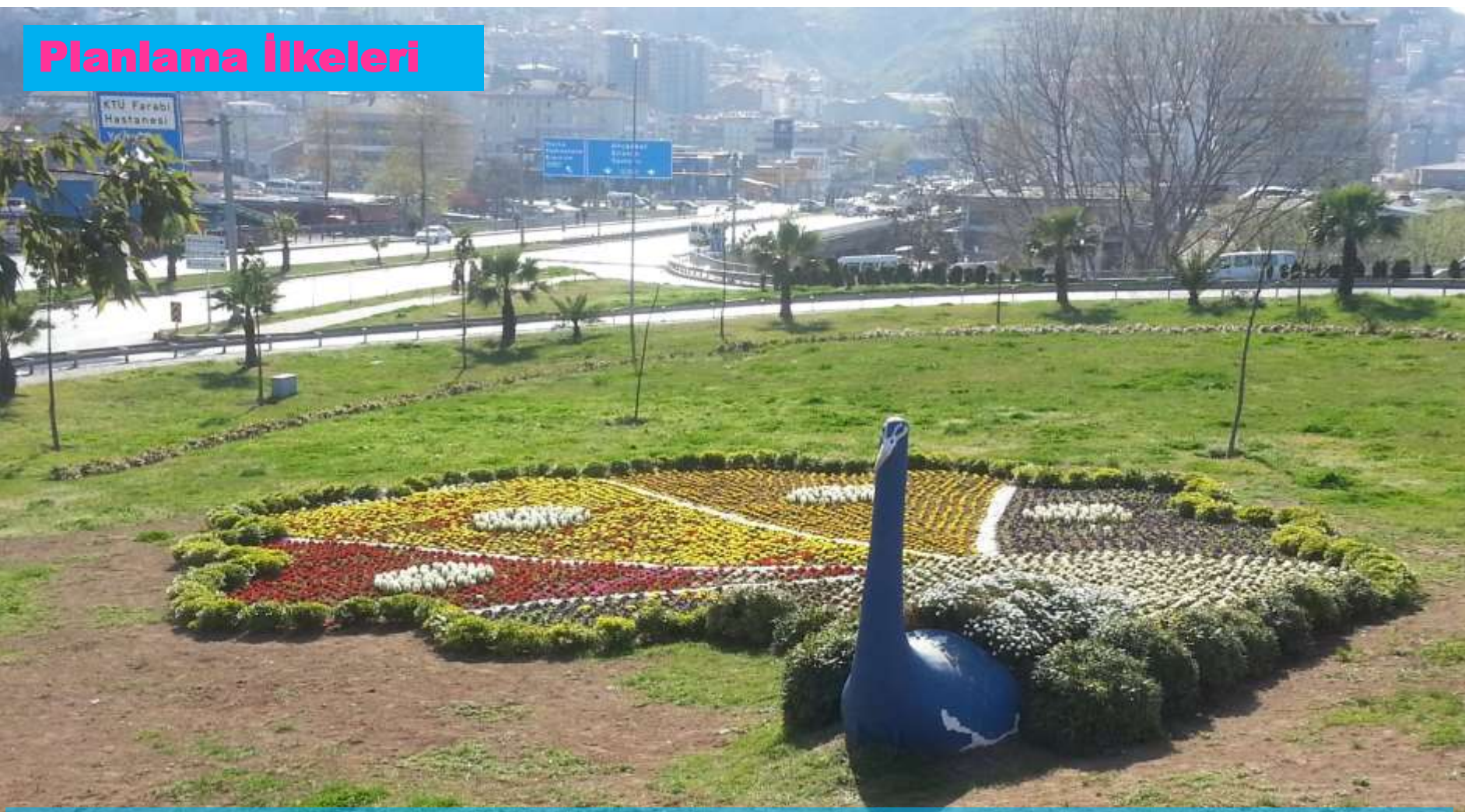
4- Yapılacak bakım, onarım ve yenileme çalışmaları konusunda gönüllü çevre örgütlerini bilinçlendirerek kamuoyu etkinliğini sağlamak,

- 5- Kamuoyuna KYA yararları konusunda kent halkının bilinçlenmesi ve duyarlılığının artırılması için her türlü (sözlü, yazılı, görsel, vb.) çalışmaların yapılması,
- 6-Yıllık bütçelerin hazırlanması sırasında tesis, bakım, onarım ve korunmalarına yönelik parasal gereksinimlerin karşılanması, fayda-masraf analizlerinin net olarak ortaya konması,
- 7- KYA ilgili hukuksal ve sosyal boyutların dikkatten uzak tutulmaması gerekir.

Planlama İlkeleri

Planlar; sınırları ve amaçları belli olan YA kent halkının arazi kullanım düşüncesini kentsel gelişim planları çerçevesinde, ulusal politikalar ve mevcut yasal düzenlemeler dikkate alınarak, yetiştirme ortamı şartlarının imkan sağladığı oranda gerçekleştirebilmek için, ilgili alanın neresinde?, ne zaman?, nasıl?, ne yapılacağını? gösteren teknik raporlardır.

TÜRKENSCHANZPARK

Mai - Sept.: 22.00 - 6.00
Okt. - April: 20.00 - 6.00

Eröffnet am 30. September 1888 von Kaiser Franz Joseph, finanziert aus zahlreichen Spenden von Währinger und Wiener BürgerInnen. Der Parkname stammt von jener Anhöhe, welche 1683 von den Türken hartnäckig verteidigt wurde.

Nähere Info: www.wien.at/ma42/

Park zu verlassen:

sgänge mit
er
nstraße

DENKMÄLER

- 1 Fickert-Denkmal
- 2 Güttenberg-Denkmal
- 3 Kálmán-Denkmal
- 4 Kriegergedenkstein
- 5 Lescheticky-Bank
- 6 Marschner-Denkmal
- 7 Prießnitz-Brunnendenkmal
- 8 Schmid-Hansl-Denkmal
- 9 Schnitzler-Denkmal
- 10 Stifter-Denkmal
- Paulinenturm

- 12 Entenfütterplatz
- 13 Salettl
- 14 Skateanlage
- 15 Sandkiste
- Parkstraße
- Jogger Strecke /1500 m
- Schachtischweg
- Trinkbrunnen
- Standort
- WC

Bu planlar düzenlenirken altı temel ilke gözetilir ki bunlar:

- 1-Süreklilik,
- 2- Verimlilik,
- 3- İktisadilik,
- 4-Çok amaçlı kullanım,
- 5-Koruma,
- 6-Estetik,
- 7-Katılımcılıktır.

1-Süreklilik İlkesi: YA topluma sağladığı çeşitli fayda ve fonksiyonların kesintisizliğini ifade eden bu ilke her plan ünitesinden **ekolojik koşulların elverdiği en yüksek miktar ve nitelikteki çeşitli toplumsal hizmetleri sürekli, rasyonel ve güvenli bir biçimde sağlama amacını güden bir ilkedir.**

Planlanmanın birincil ilkesi olan bu yaklaşım, çeşitli fonksiyonların söz konusu olduğu KA ve özellikle de ormanlık alanlardan beklenen fonksiyonu en iyi gerçekleştiren yapısal kuruluşların ağaç türü, karışım oranı ve biçimi, katlılık ve kapalılık itibariyle bozulmadan sürdürülmesi anlamına gelen bir teknik terimdir.

2-Verimlilik İlkesi: Bu ilke, belirlenen YA her türlü fonksiyon göz önüne alınarak, belirli bir süre içinde en fazla ürün ve hizmet elde etmek amacını güden bir ilkedir. KYA hizmet üretimi ağır bastığı için verimlilik ilkesi hizmet üretimine dönük olarak düşünülmüştür.

3-İktisadilik İlkesi: İktisadilik ilkesi, belirli bir amaca en az para ve emek harcanmak suretiyle ulaşma ilkesidir. Ancak, bu ilkenin uygulanışı sırasında teknik başarının ve süreklilik ilkesinin zedelenmemesi gerekmektedir.

4-Çok Amaçlı Yararlanma İlkesi: yeşil alanlar ile bunların bulunduğu alanlardan en iyi biçimde yararlanmak üzere, amaçlar arasındaki sıralamayı belli bir uyum içinde gerçekleştirerek onun kendisine özgü yapısına ve dengesine zarar vermeden bitki kaynağından yararlanmayı en uygun düzeyde sağlamaktır.

•KYA estetik güzellikten yararlanma amacı önceliklidir. Ancak bazı durumlarda erozyonu önleme ve toprak koruma fonksiyonu daha hayati önem kazanabilmektedir.

5-Koruma İlkesi: orman kaynaklarından faydalanmanın düzenlenmesi sırasında hem biyolojik çeşitlilik ve zenginliği azaltacak ve hem de bu zenginliğin sürmesine olanak veren doğal süreç ve koşulları zorlayarak ekosistemin varlığını tehlikeye sokabilecek şiddetli müdahalelerden kaçınma ilkesidir. **"Sürdürülebilir Ormancılık"** kavramı ilkesi; doğal kaynaklardan faydalanma sırasında biyolojik çeşitliliği ve ekosistem elamanları arasındaki doğal süreçleri bozmama ilkesidir.

- KYA mevcut yerli ve yabancı (egzotik) çok sayıda bitki türü bulunmaktadır. Bir bölümü bulunduğu yere 150–200 yıl önce getirilen bu yabancı türler, yaşadıkları uzun zaman dilimi içinde yörenin iklim ve ekolojik koşullarına tamamen adapte olarak yörenin doğal türleri ile uyumlu bir birliktelik içine girmiş olabilirler.
- Yeni tesis edilecek YA getirilecek olan çok sayıdaki yerli ve yabancı türler de yine çok uzun ömürlü olması beklendiğinden bölgenin ekolojik koşullarına adapta olabilmesi dikkatten uzak tutulmamalıdır.
- Zira kent ekosisteminin güç koşullarının da etkisiyle yöremin doğal elamanları ile olan karşılıklı ilişkileri esasen pamuk ipliğine bağlı bulunan bu türler uygulanacak her türlü teknik müdahaleye karşı da son derece hassastır.

6-Estetik İlkesi: KYA hangi amaçlarla işletilirse işletilsin, yeşil alanın çevresini süsleme ve güzelleştirme, doğal peyzajı tamamlama ve onun estetik etkisini arttırma fonksiyonlarının mutlak surette korunması ilkesidir.

•Endüstrileşen toplumların giderek betonlaşan dünyasında yaşanabilir çevrenin biricik ögesi, yeşil dokunun olabildiğince korunmasıdır. Bu bağlamda estetik ilkesinin kent içi yeşil alanlar için ne denli önemli olduğu açıktır.

7-Katılımcılık:

Temel mantık, toplum içindeki bireylerin ve marjinal grupların kendileri ile ilgili konularda verilecek toplumsal kararlarda ve bunların uygulanması sonunda ortaya çıkacak fayda ve risklerin paylaşımında söz sahibi olmalarıdır.

Kentlerin tarihi, mimari ve kültürel dokusu ile organik bağ içinde olan ve ana dokusu ağaçlardan oluşan canlı ekosistemlerin topluma sunduğu **ruh ve beden sağlığını koruma, yaşanabilir çevre koşullarını iyileştirme ve böylece kent toplumunun fizyolojik ve psikolojik moral düzeyini yükseltme yönündeki kolektif fayda ve fonksiyonlarını** görerek ve yaşayarak yararlanmalarını sağlayan bu ekosistemler kent halkı için hayati öneme sahiptir.

Katılımcı yaklaşımın en büyük faydası, bir taraftan alınacak kararların daha sağlıklı oluşmasına, bir tarafta da bu kararların uygulanışı sırasında toplumdan gelecek ters tepkilerin işin başında önlenmesine olanak sağlamasıdır.

- Kentsel yeşil alanların planlanmasında yukarıda belirtilen özellikler yanında, kentsel yeşil alanların tür, cins, kompozisyon, ağaç boyu, yaşı, vb. özelliklerine ait bilgiler kentsel yeşil alanların faydalarını anlamak için temeldir.
- İyi bir planlama ile kentsel yeşil alanların sosyal, ekonomik ve çevresel faydaları maksimum düzeyde olur.

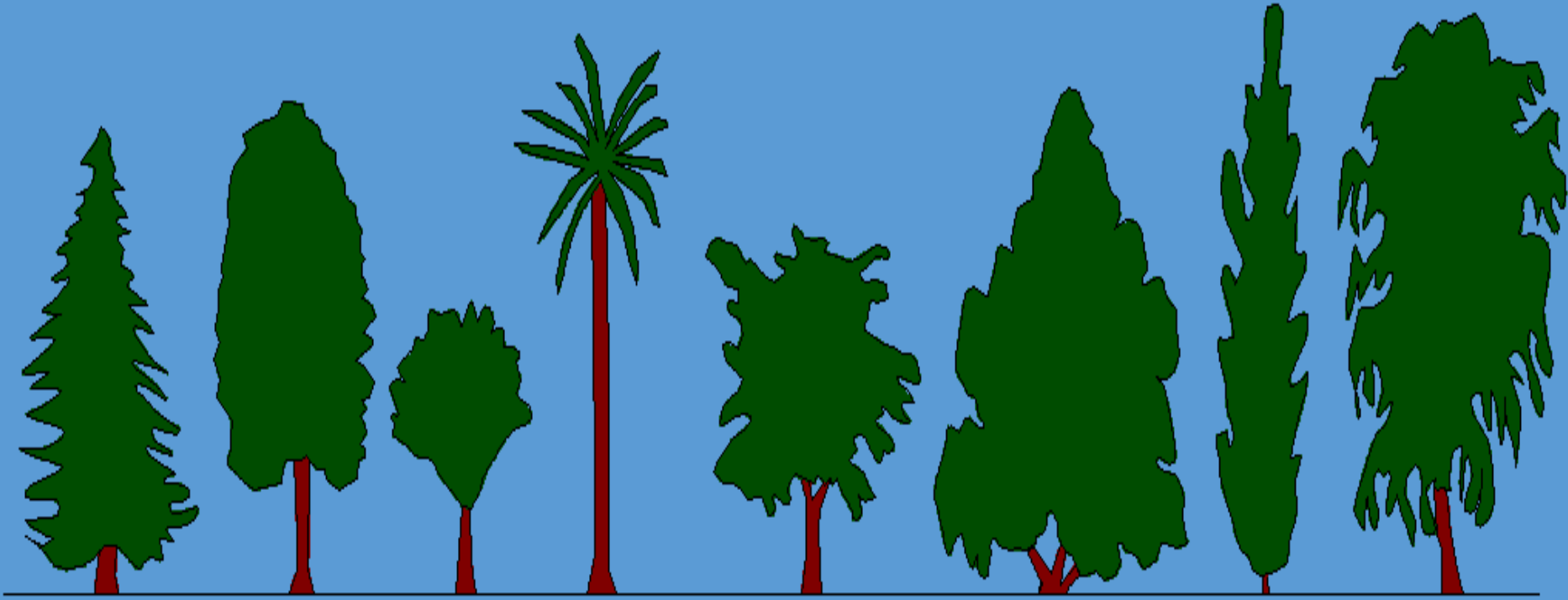
Planlama alışmaları sırasında, planlamayı gerçekleştiren resmi organlarda halk temsilcilerinin olması, sivil toplum örgütleri ve özel sektör temsilcilerinin görüşleri alınmalıdır. Tüm bunlar yapılırken hukuki alt yapının tesis edilmesi de önemli bir konudur.

KYA Planlamanın Teknik Esasları

- KYA planlama tekniklerinde doğal ve kültürel yapının dikkate alınmasıyla birlikte, tesis edildikleri yer ve onlardan beklenen fonksiyonlara göre farklı planlama tekniklerinin uygulanması gerekir.
- Örn. kent içi ve çevresindeki yollarda tesis edilecek KYA planlanması, park-bahçe amaçlı YA planlamasından farklı olacaktır.
- Yine kent çevresindeki endüstriyel tesisler ile oto yollarda, gürültü kirliliği söz konusu olduğundan *rüzgâr perdelerinin* kuruluş esaslarına göre planlamak gerekir. Bu durumda tesis edilecek YA ağaçlıklı ve min 30 m. genişlikte ve mümkün olduğunca daha geniş, sık ve rüzgâr yönüne dik olarak tesis edilmesi istenir.
- Tür seçimine yüksek boylu, sık dallanma ve yapraklanma özelliğinde olan, özellikle de herdem yeşil türlerin seçilmesi etkili olacaktır. RP çok sıralı ve ağaç, ağaççık ve çalı karışımı şeklinde olması idealdir.
- Kent içi ve çevresindeki taş, toprak, çöp ve maden ocakları gibi tesislerin yeniden kazanılması amaçlı tesis edilecek olan YA ise planlama daha farklı olacak, genelde seçilecek bitki türlerinin kanaatkâr, yapraklarının tüysü ve mumsu tabakalarla kaplı olması istenir.

Bitkilerin yatay ve düşey ölçüleri arasındaki orana bağlı olarak ortaya çıkan *biçim* yada *form* planlamada kullanılacakları yere göre önemlidir. Zira dağınık formlu bir ağacın dar orta refüjlerde kullanılamayacağı önceden bilinmelidir. Bu nedenle bitkilerin alabilecekleri biçim iyi bilinmelidir. Bazı bitki formlarının görünümü Şekilde verilmiştir.

a-Piramit b-Yuvarlak c-Vazo d-Fıskiye e-Dağınık f-Tabakalı g-Sütun h-Sarkık

Planlama Süreci

- imkan ve şartlara göre amaç belirleme,
- sahanın incelenmesi (etüd),
- gerekli harita, plan ve doneler, stil ve eksenini tespit-peyzaj elemanlarının seçimi,
- eskiz (taslak) ve
- eskizler üzerinde tespitler, avan proje, ön keşif teklif mektubu kati proje ve uygulama raporundan oluşmaktadır

KYA Alanların İncelenmesi (Envanter)

- Bir kentteki YA miktarının gerek alan, gerekse nitelik bakımından belirlenebilmesi için öncelikli olarak dökümünün çıkarılması gerekir.
- Buna göre mevcut alanların bakımı yada yetersizse yeni alanların tesisi yoluna gidilmesi gerekir.
- Mevcut YA envanter çalışmaları için konum haritalarının çıkarılması ve ardından fonksiyonel özelliklerinin ayrılması gerekir.

Kent içi yol ağaçlandırmalarında bitkiler ile alt yapı tesisleri arasında bulunması gereken minimum mesafeler

Yol ve Yapı Elemanları	Ağaç gövde. min. mesafe (m)
Yaya kaldırımı kenar taşından	1 m
Havai hat direklerinden	4 m
Atıksu kanallarından minimum	2 m
Yağmur ızgaralarından minimum	2 m
400 NW'nin altındaki gaz ve su boru hattından	2 m
400 NW'nin üstündeki gaz ve su boru hattından ve yüksek basınçlı ve uzun mesafeli ısıtma hattından	4 m
Yüksek ve alçak gerilim hatları (elektrik), telefon kablolarından	3 m

YA Konum Haritasının Oluşturulması

Plan ünitesinin bitkisel konum haritasını düzenlemek amacıyla 1/5000 ölçekli ve eşyükselti eğrili **orto-foto haritalar ve yeni çekilmiş hava fotoğrafları ile 1/1000 ölçekli kadastro paftalarından yararlanılabilir.**

Böylece:

- 1- Önce eşyükseleti eğrili haritalar yardımı ile plan ünitesinin sayısal arazi modeli oluşturulabilir, sonra da bu model üzerine kadastral sınırlar ve yollar aktarılır.
- 2- İkinci aşamada ise fonksiyonel sınırların tesisine geçilir. Elde edilen altlık harita üzerinde yapay (yollar ve patikalar) ve doğal (dere ve sırtlar) hatlardan yararlanılarak sınırlar oluşturulur.
- 3- Sınırların ayrılmasından sonra her bir bölge içindeki **açık ve ağaçlık** alanların sınıflandırılmasına geçilir. Bu amaçla sayısal arazi modeli üzerine oturtulmuş hava fotoğrafları bilgisayar ortamında üç boyutlu hale getirilerek açık ve ağaçla örtülü alanlar çeşitli kriterlere göre sınıflandırılabilir.

Açık alanlar; bina, havuz, gölet, çim, çiçek tarhı vb. gibi özellikleri itibariyle gruplandırılmıştır.

Ağaç, ağaççık ve çalılar ile örtülü alanlar ise; tür, karışım biçimi, ortalama göğüs çapı, ortalama boyu, ağaç sayısı ve alansal büyüklük dikkate alınarak homojen katmanlara ayrılmıştır. Katmanların alansal büyüklükleri, hava fotoğrafları üzerinde tepe izdüşümü alanlar toplamı halinde belirlenmiştir.

4- Her bölge içindeki bitkisel alanlarda dendrolojik farklılıklar ve alansal büyüklükler itibariyle farklı katmanlar (alt üniteler) oluşturulur. Aynı zamanda ölçme ve envanter ünitesi de olan bu katmanlar harita üzerinde farklı simge ve renkler ile gösterilir.

- KYA beklenen fayda ve fonksiyonlar KYA hepsinde ve yine aynı KYA her yerinde aynı öneme sahip değildir.
- Örn. KYA bütününde ana fonksiyon **toprak koruma** fonksiyonu olmasına karşın estetik açıdan vazgeçilemez silüetler itibariyle mevcut olan KYA ikinci, hatta üçüncü derecede öneme sahip olacaktır.
- Bol oksijen üretme ve toz tutma yolu ile hava kalitesini yükseltme fonksiyonu ise, içinde huzurevi ile hastane gibi kurumların olduğu yerlerde birincil fonksiyon halini alacaktır.

- Çok sayıda fayda ve fonksiyonların olabileceği KYA planlama tekniği yönünden çok farklı gruplara ayırmak mümkündür. Bunlarda üçünü kısaca açıklayacak olursak:

1-Kendisinden koruma fonksiyonu beklenen alanlar.

Genelde koru alanları olup içindeki tarihi evler, köşkler ve konaklar başta olmak üzere yakın civardaki yerleşim alanlarını ve yolları çeşitli doğal olaylara karşı koruyan alanlardır.

Bulunduğu konumda kendisinden beklenen işlevlere bağlı olarak alanları;

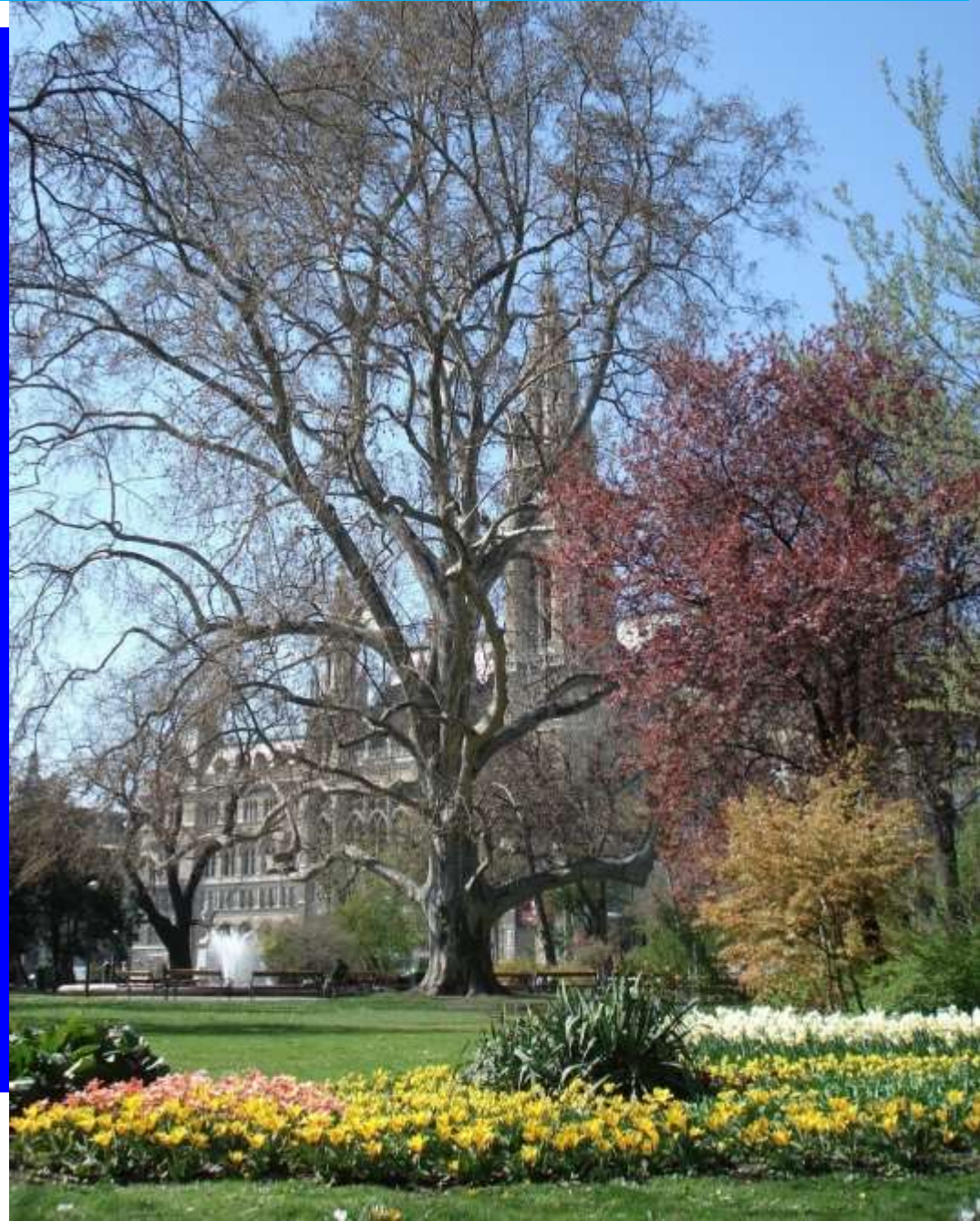
Toprak Koruma,

Su Koruma,

Temiz Havayı Koruma,

İklim Koruma ve

Çevre Koruma alanı gibi özel adlar altında göstermek de mümkündür.

2- Kendileri korunmaya muhtaç alanlar. Bilimsel, kültürel ve doğal çevre açısından bizatihi kendileri korunmaya muhtaç olan ve çeşitli amaçlarla bozulmadan gelecek kuşaklara bırakılması gereken alanlar bu gruba girmektedir. Anıtsal nitelikli ağaçlar, relik ve endemik türlerin yaygın olduğu alanlar, doğal SİT alanları, estetik silüetler ve mozaikler bu gruba girmektedir.

3-Çeşitli toplum aktivitelerine tahsis edilen alanlar.

Rekreasyon ve toplum sağlığına tahsis edilen alanlar ile eğitim ve kültürel amaçlı aktivitelere tahsis edilen alanlar bu grup içindedir.

KYA Fonksiyonel Alanların Belirlenmesi

- KYA için belirlenen fayda ve fonksiyonların bir bölümü plan ünitelerinin tamamında, bir bölümü ise sadece belirli alanlarda önem taşıyabilmektedir.
- Örn.; koruların karbon (C) bağlama yolu ile iklimik fonksiyon, oksijen üretimi ve toz tutma yolu ile toplum sağlığı fonksiyonu gibi fonksiyonel faydaları için plan ünitelerinin tamamından yararlanır.
- Rekreatif kullanım, su koruma ya da erozyon kontrolü gibi fonksiyonlar ise plan ünitelerinin sadece belirli kesimlerinde ön plana çıkar.

Kent Ormanlarının Tasarımı

Bitkisel tasarım, mekanı oluşturan sınırlayıcı elemanlar ile bunların birbirlerine göre etkileşimlerinden oluşur.

Özellikle bitkiler boyut, biçim, doku, renk özellikleri ve hareket, ışık ve gölge etkileri bakımından tasarımcıya çok değişik alternatifler sunar.

Kent ormanlarından en iyi verimi alabilmek, tasarım elemanlarının doğru ve tekniğine uygun bitkilerle tesisine bağlıdır. Tasarımda **mekan, ekonomik imkanlar, yetiştirme ortamı koşullarına bağlı olarak uygun bitki türlerini seçmek ve bir araya getirmek çok önemlidir**. Uygun bitkileri seçmek park bahçe ve dolayısıyla kent ormanlarının güzelliğini tetikleyebilir.

Tokat-Niksar yapılması planlanan kent ormanı çevre düzenleme planında proje etkinlik alanları içerisinde;

- çok amaçlı etkinlik alanları,**
- botanik bahçesi,**
- hayvanat bahçesi,**
- koşu ve yaya yolları,**
- fitness ve kaya bahçeleri,**
- piknik ve oyun alanları,**
- bakı terasları, şeklinde sıralanmıştır.**

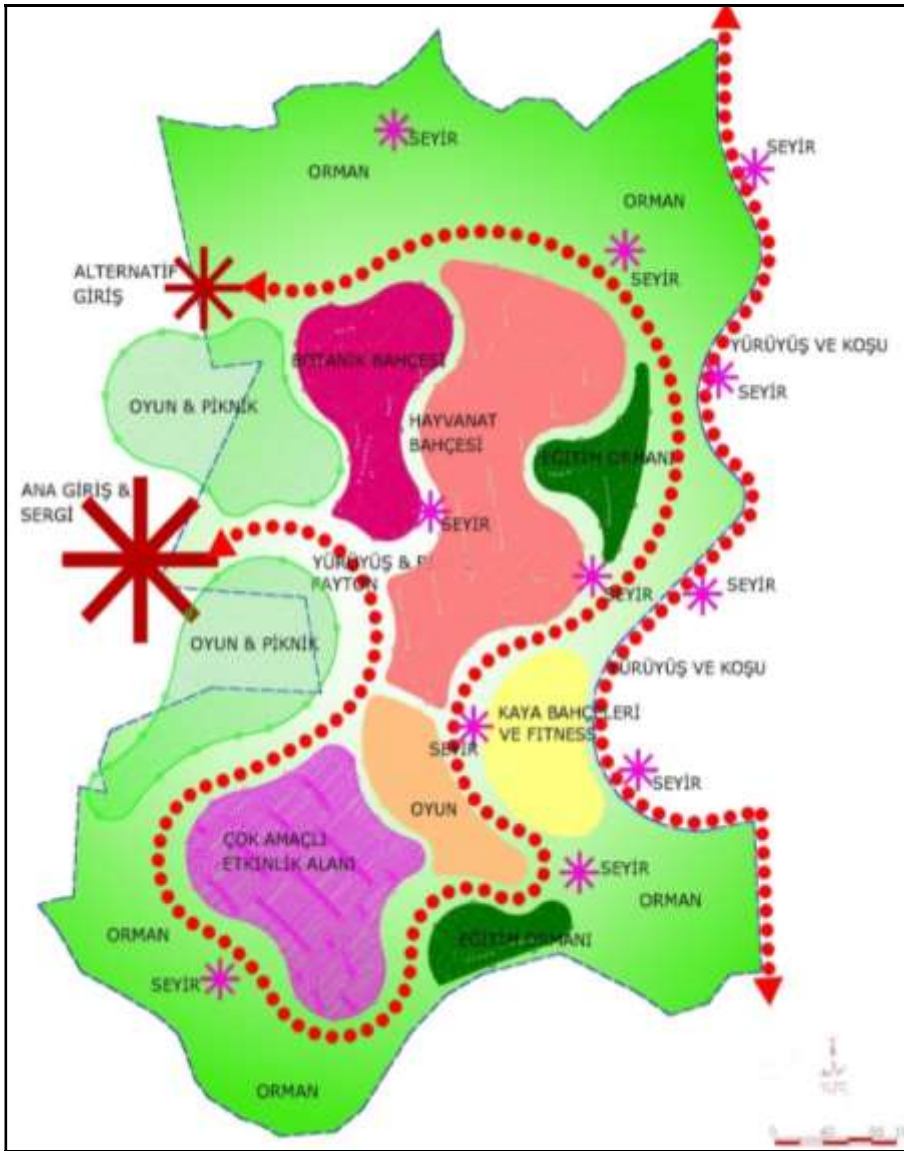

NİKSAR KENT ORMANI ÇEVRE DÜZENLEME PROJESİ

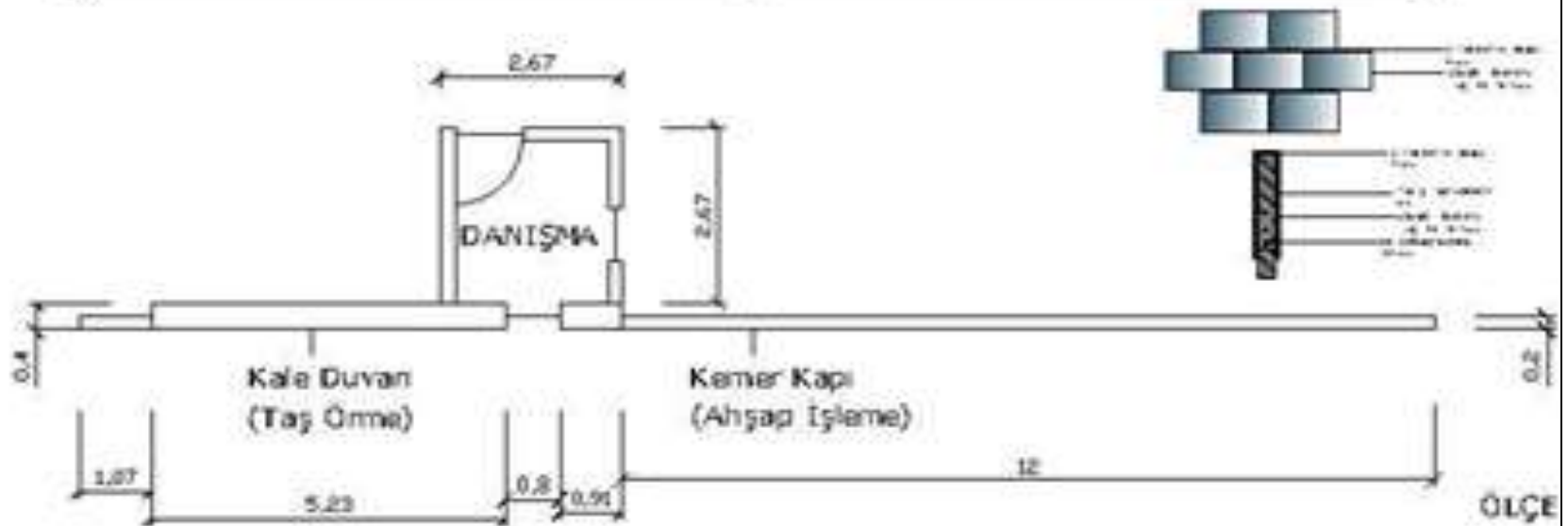
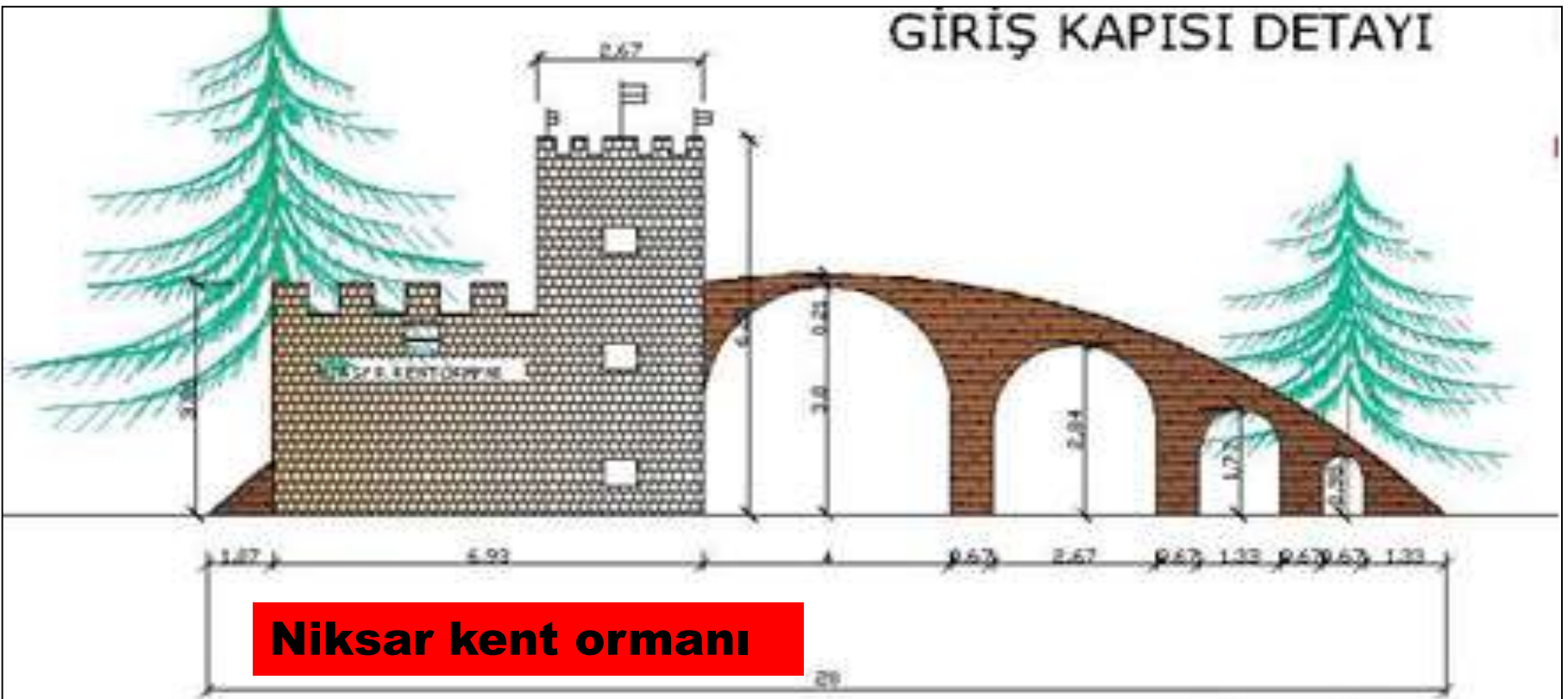
Bakanlık tarafından tesis edilen kent ormanı projelerinde de benzer farklılık olduğu gözlenmektedir.

Alanın konumu belirlendikten sonra, flora ve fauna bakımından envanterinin çıkarılması, hizmet alanlarına gerekli malzeme ve inşaatların yapılması (çeşme, WC, oyun alanları, yürüyüş yolları, seyir terasları vb.) gibi etkinliklerin yerine getirilmesi yeterli olabilmektedir.

Aynı alana ait tasarım ve konsept planların leke planlarına aktarılması ve çevre düzenleme projesi örneği

GİRİŞ KAPISI DETAYI

Bir başka analize göre de, KYA plan ve yönetilmesinde;

- alan kullanımı/arazi örtüsü,
- mülkiyet durumu,
- fiziksel (kentin yapısı, büyüklüğü,
- biyolojik özellikleri,
- ekolojik özellikleri (iklim, toprak, vb.),

* beklenmeyen kentsel değişimler değerlendirme faktörleri olarak sıralanmıştır.

- KYA dikkate alınması gerekli olan bir kriterde, küçük bir şehir ve kasabada bile kentin yeşilliğini oluşturan büyük küçük alanların her birinin farklı sahiplerinin olduğudur.
- Çok sayıda sahip, amaç ve fonksiyon söz konusudur. KYA planlanmasında bu amaçlar göz önünde bulundurulmalıdır. Örn. bazı yerlerde rekreasyon amacı ön plandadır. Bir başka yerde su kirliliğini önleme, erozyondan koruma, bazı yerde estetik veya tabiat anıtı olan karakteri ön planda olur.
- Kentsel alanlardaki koru yada ormanlık alanlarda fonksiyonlara bağlı olarak ilgili alanlardan beklenen ana amaçlarda değişecektir. Böylece ormanın kuruluşu da silvikültürel müdahalelerle değişime uğrayacaktır.
- Genellikle hizmet üretim amaçlı ormanlarda dikey kuruluşun **değişik yaşlı ve çok katlı** olması, karışımların **çalı ve ağaççıklarda öbek ya da küme**, ağaçlarda küme ya da küçük gruplar halinde, yaprağını döken ve dökmeyen türlerden oluşturulması gerekmektedir.

Ünite sıklığı; hidrolojik fonksiyon gören alanlarda, mozaik etkinin ve rekreatif kullanımın söz konusu olduğu yerlerde az, estetik perdeleme, gürültüyü önleme, toprak koruma vb gibi alanlarda fazla olmalıdır.

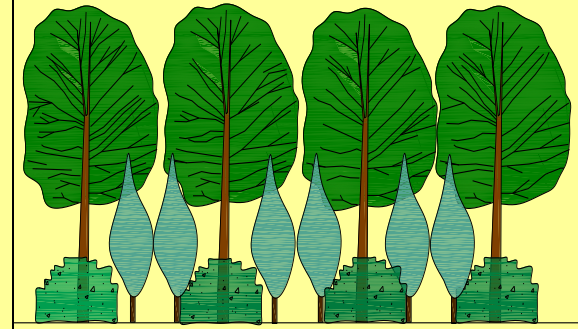

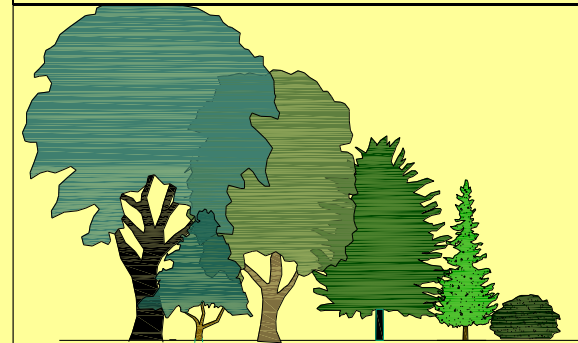
Siluet etkinin söz konusu olduğu şeritlerde ise ağağların hem *Çf*, *M*, *Atkestanesi* gibi geniş tepeli ve hem de *Servi* ve *L* gibi sivri tepeli türlerin karışımından meydana gelmesi gerekmektedir.

Siluet Etki

Estetik Perdeleme

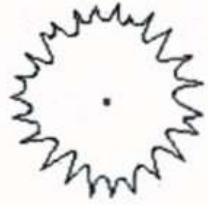
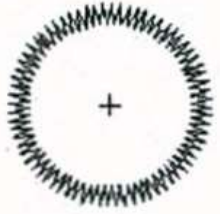

Gürültüyü Önleme

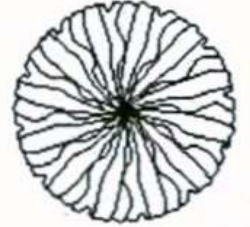
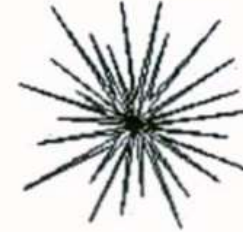
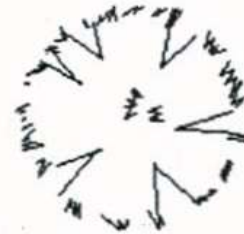

Mozaik Etki

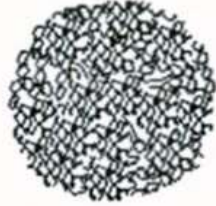
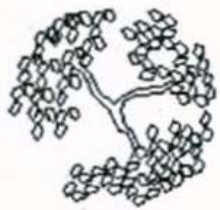
Plantasyon projelerinde bitkilerin gösterimi için kullanılan bazı semboller

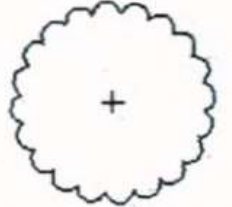
iğne yapraklı ağaçlar

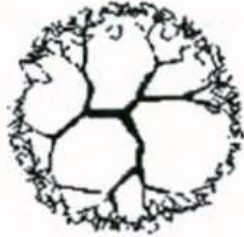
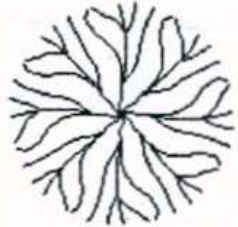
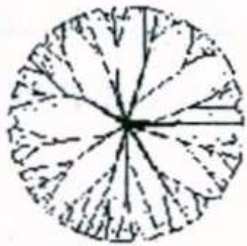
iğne yapraklı ağaççık ve çalılar

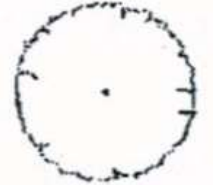
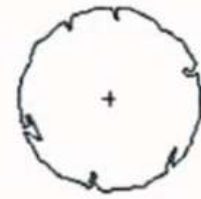
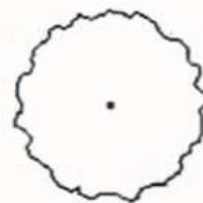
herdem yeşil geniş yapraklı ağaçlar

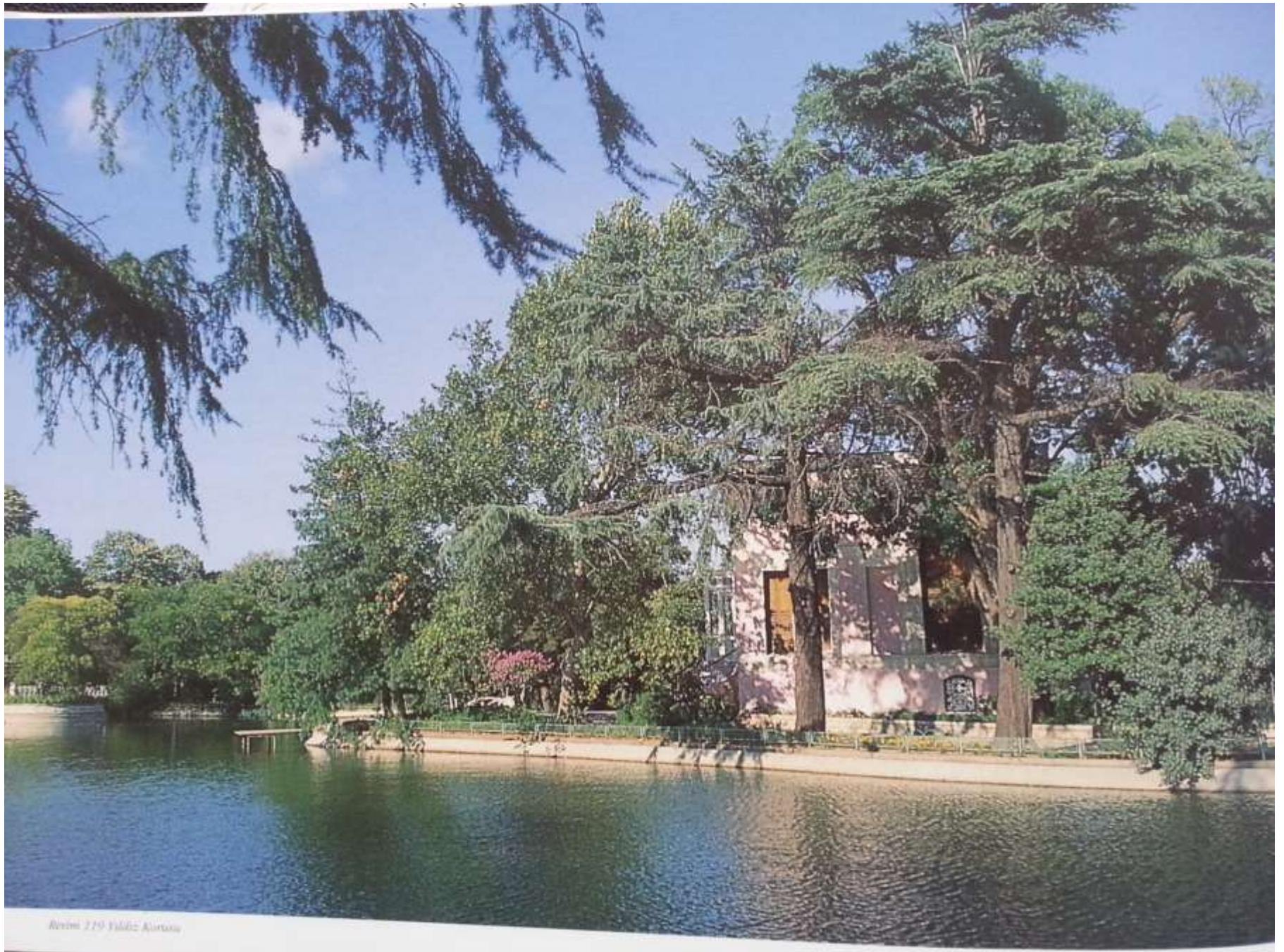
herdem yeşil geniş yapraklı ağaççık ve çalılar

yaprağını döken ağaçlar

yaprağını döken ağaççık ve çalılar

3

4

5

6

7

FİDANLIK VE SERA

İPEK
LORKE

WC

MEYAZ
KÖŞK

SARI
KÖŞK

Gölet

F.YALTRIK, A.İPEK, A.UZUN

Emirgan Korusu ve Sarı köşk

KENT ORMANLARININ YÖNETİMİ

Kent ormanlarının yöntemi, politika, ekipman, amaç, halkın eğilimi, vb. içerir. Özellikle halkla ilişkiler yöntemin dolaylı yoldan kalbidir ve mutlaka önemsenmelidir. Bunun içinde kent toplumu ile iletişim kurulmalı, medya, konferans, gibi iletişim araçları ile insan davranışlarını etkileyecek yöntemler geliştirilmelidir. Eğitim çalışmaları o çevredeki kamu ve özel sektörü, sivil toplum örgütlerini, okul öncesi ve sonrası gençliği ve kısaca her kesimi kapsamalıdır. Burada öncelikle çevre tanıtılmalı ve KYA halka anlatılarak bilinçli bir toplum oluşturulmalıdır.

Kent ağaçları ile ilgili yönetim planının hazırlanması, arazi ve büro çalışmalarını kapsar Bunlar;

- Kent ağaçları ile ilgili reel bir yönetim politikasının belirlenmesi için istek ve iradenin ortaya konması,
- Kent ağaçları ile ilgili reel bir yönetim politikasının belirlenmesi için istek ve iradenin ortaya konması,
- Kentsel ağaç varlığının envanteri,
- Envanter verilerinin analizi,
- Belirlenen hedeflere ulaşmayı sağlayacak eylemlerin saptanması,
- Ön görülen eylemlerin maliyetlerinin ortaysa konması ve gerekli bütçenin hazırlanması,
- Uygulama önceliklerinin belirlenmesi,
- Uygulamaların yıllara göre programlanması,
- Ağaç yönetim planının hazırlanması, şeklinde belirtilmektedir.

